

Druhová ochrana v ČR

Přednáška KGG/UOZP

Typy ochrany

- Územní
- Druhová
- Obecní

Druhová ochrana

- zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů: druhy živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky nebo kulturně velmi významné. Úplný seznam zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů uvádí příloha prováděcí vyhlášky MŽP ČR č. 395/92 Sb., která zvláště chráněné organizmy dělí na druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené.

Planě rostoucí rostlina

- §3c) planě rostoucí rostlina (dále jen "rostlina") je jedinec nebo kolonie rostlinných druhů včetně hub, jejichž populace se udržují v přírodě samovolně. Rostlinou jsou všechny její podzemní i nadzemní části,

Volně žijící živočich

- §3d) volně žijící živočich (dále jen "živočich") je jedinec živočišných druhů, který se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka. Za jedince v přímé péči člověka se považuje jedinec živočišných nebo ptačích druhů pocházející z odchovu v zajetí, který je nezaměnitelně označen nebo identifikován nesnímatelným kroužkem nebo mikročipem anebo jiným nezaměnitelným způsobem a evidován orgánem ochrany přírody. Orgán ochrany přírody je na základě písemné žádosti držitele do 30 dnů povinen takového jedince evidovat, pokud nemá důvodné podezření na nelegální původ jedince,

Evropsky významné druhy

- §3n) druhy v zájmu Evropských společenství (dále jen "evropsky významné druhy") jsou druhy na evropském území členských států Evropských společenství, které jsou ohrožené, zranitelné, vzácné nebo endemické, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství; 1c) jako prioritní se označují evropsky významné druhy, vyžadující zvláštní územní ochranu, za jejichž zachování mají Evropská společenství zvláštní odpovědnost, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství, 1d)

Natura 2000

- p) Natura 2000 1e) je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena ptačími oblastmi a evropsky významnými lokalitami, které požívají smluvní ochranu (§ 39) nebo jsou chráněny jako zvláště chráněné území (§ 14),

Obecné ujednání

- §5 (1) Všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytem, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Při porušení těchto podmínek ochrany je orgán ochrany přírody oprávněn zakázat nebo omezit rušivou činnost.

§ 5a Ochrana volně žijících ptáků

- (1) V zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství (dále jen "ptáci"), je zakázáno a) jejich úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem,

ohrožené druhy

- Kriticky ohrožené
- Silně ohrožené
- Ohrožené

Záchranné programy zvláště chráněných druhů

- § 52
- K ochraně zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů zajišťují všechny orgány ochrany přírody záchranné programy s cílem vytvořit podmínky umožňující takové posílení populací těchto druhů, které by vedlo ke snížení stupně jejich ohrožení. Záchranné programy spočívají v návrhu a uskutečňování zvláštních režimů řízeného vývoje, jakými jsou záchranné chovy, introdukce, reintrodukce, záchranné přenosy a jiné přístupné metody vhodné k dosažení sledovaného cíle.

Druhová ochrana

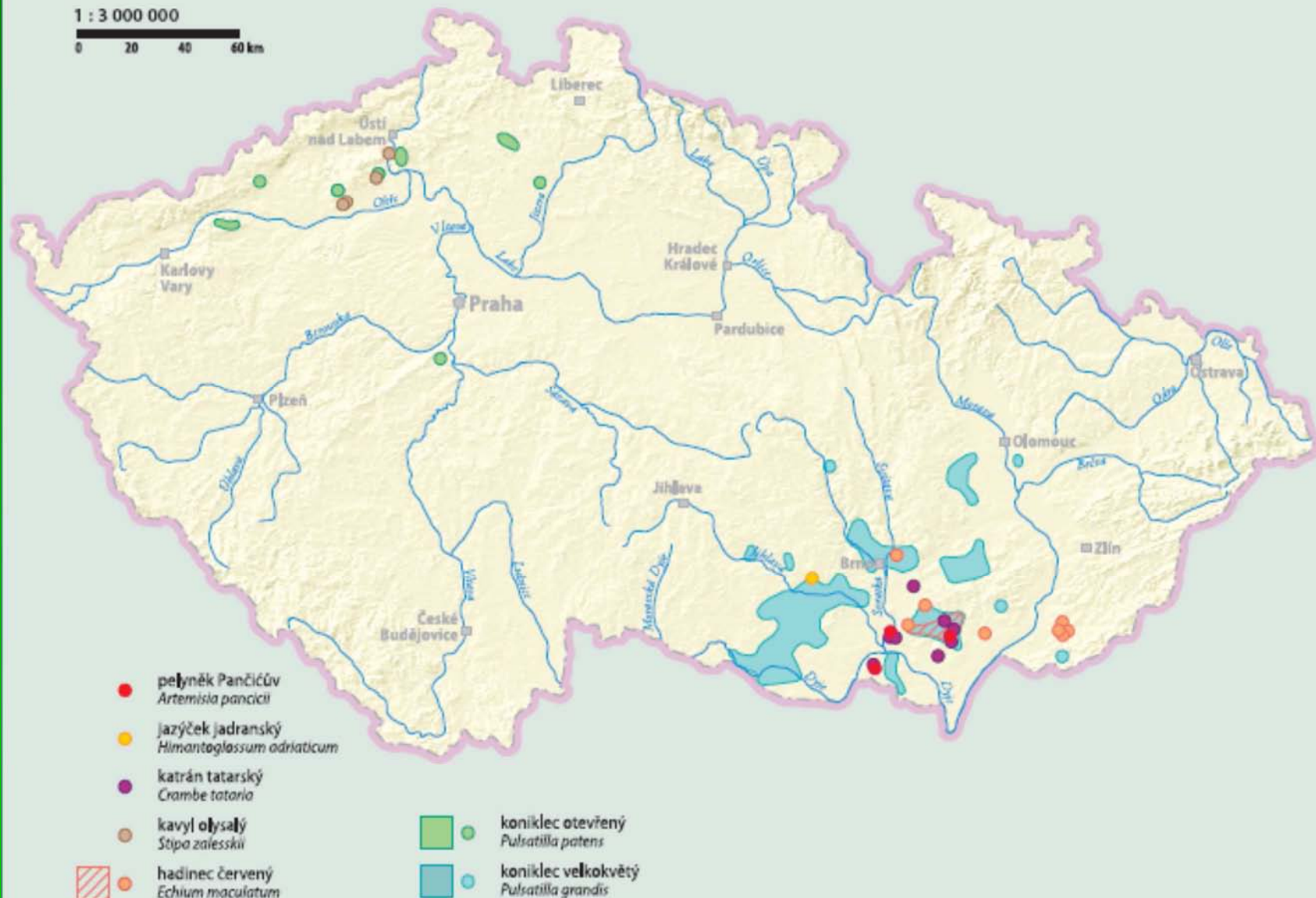
- Evropsky významné lokality Natura 2000
1087 míst, 9,96% stát.území, 703 430ha
- Ptačí oblasti Natura 2000
41 oblastí, 8,91% stát.území, 785 731ha
- Zdroj digitální registr ochrany přírody
(drusop.cz)

DRUHY STEPŇÍCH A LESOSTEPŇÍCH SPOLEČENSTEV SPECIES OF STEPPES AND FOREST STEPPES

Martina Fialová, Zdeněk Kučera, Dana Turoňová

1 : 3 000 000

0 20 40 60 km

**Druhová
ochrana**

Druhová ochrana

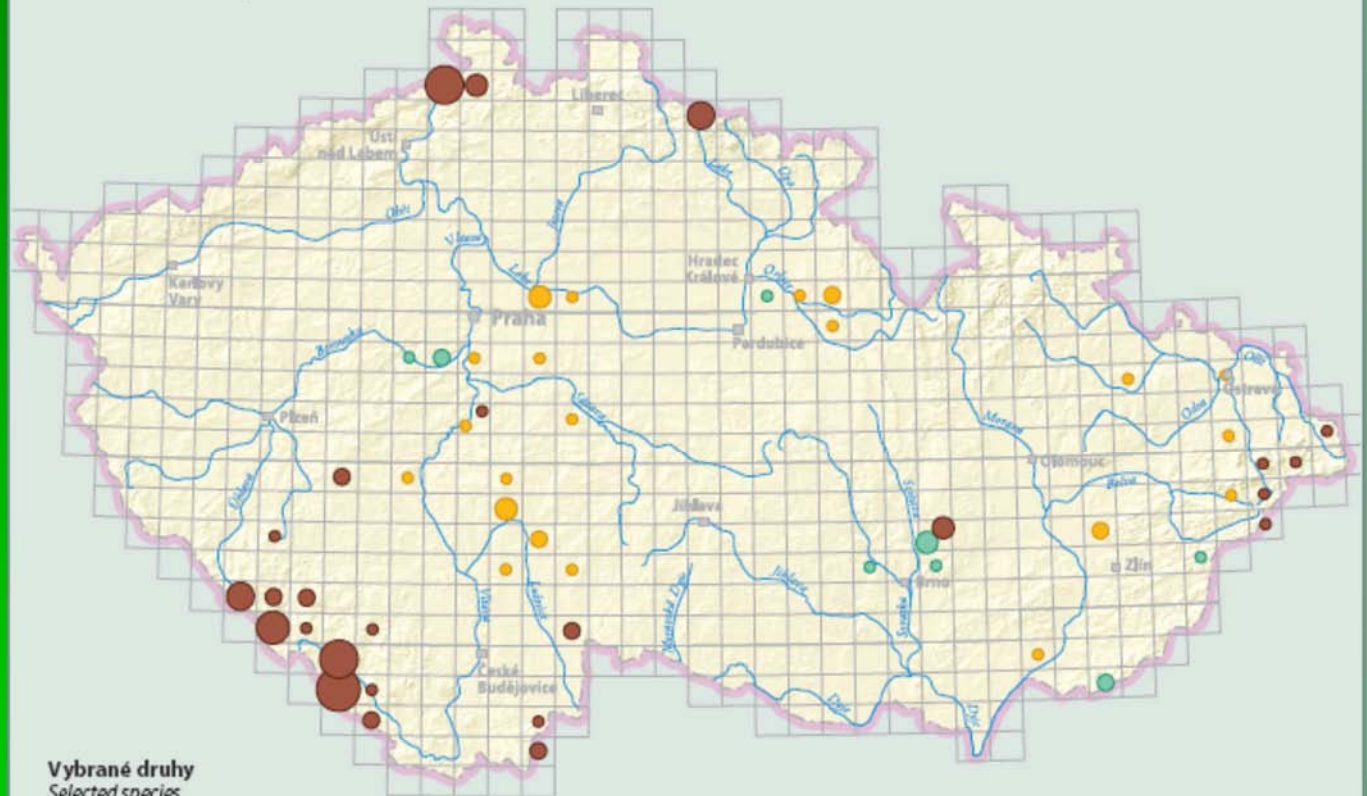
Druhová ochrana

61

Houby

Mushrooms

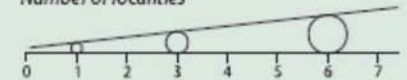
Anna Švecová, Renata Linhartová

Vybrané druhy Selected species

- hřib Fechtnerův
Boletus fechtneri
- bolinka černohnědá
Camarops tubulina
- lupenopórka červenožlutá
Phyllagarus rhodaxanthus

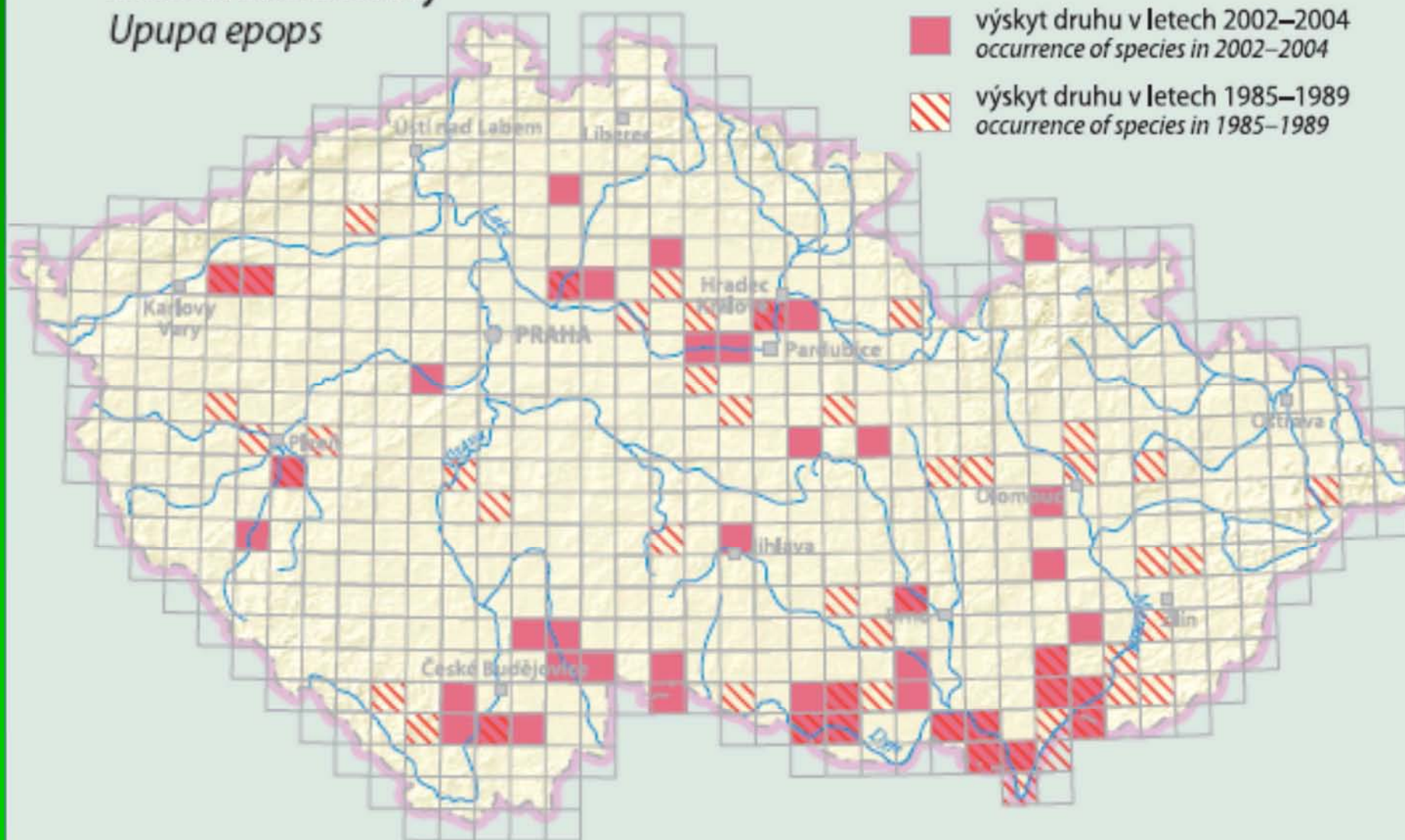
Počet lokalit
Number of localities

Druhová ochrana

75

Dudek chocholatý *Upupa epops*

Dudek
chocholaty

Natura 2000

NATURA 2000 – PTAČÍ OBLASTI NATURA 2000 – IMPORTANT BIRD AREAS

1 : 2 000 000

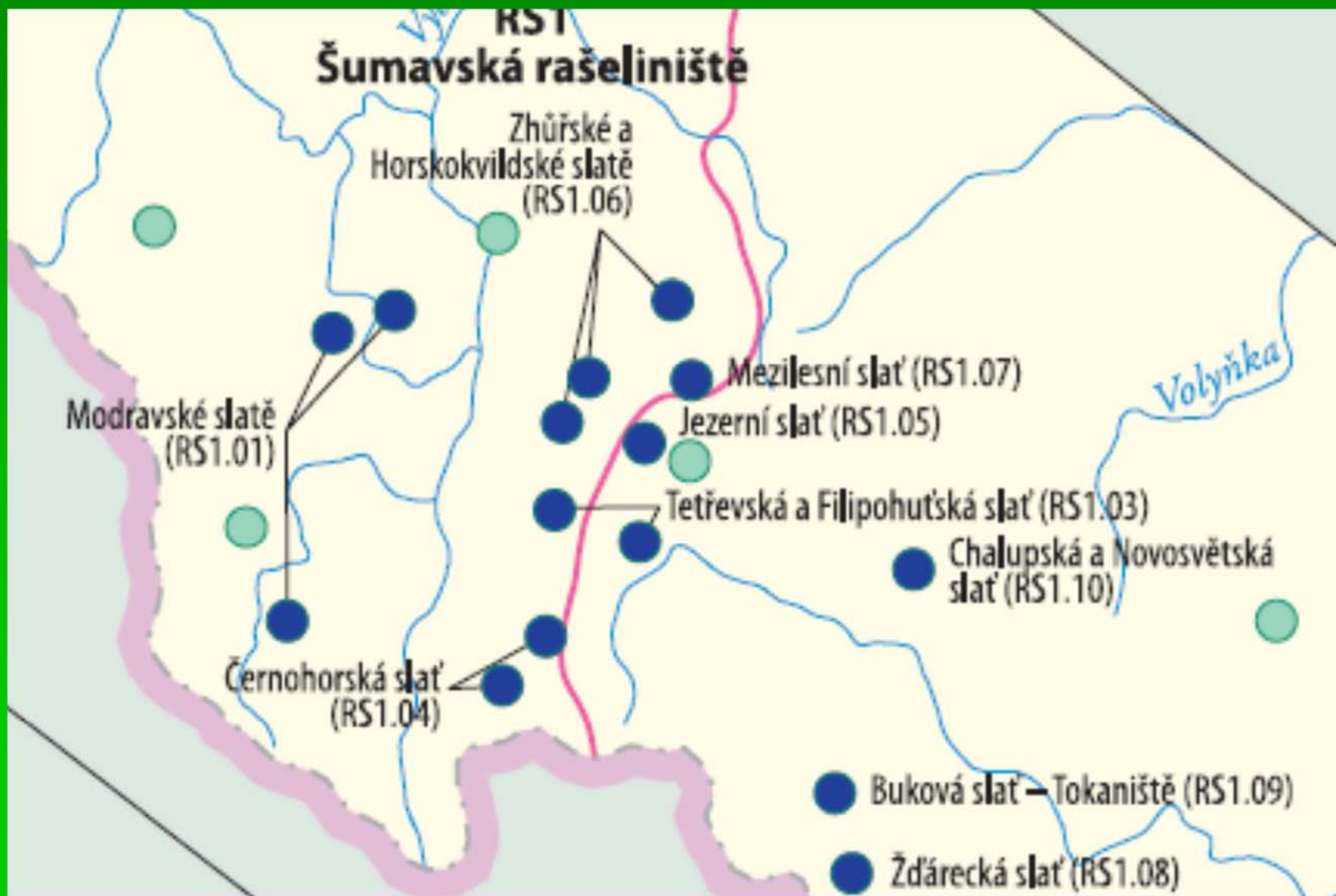
0 10 20 30 40 50 km

Stav k 31. 12. 2007 / Situation as of 31 December 2007

Zdroj / Source: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Mokřady

Druhová rozmanitost

- podle čtvercové sítě ČR byla zhotovena druhová rozmanitost s výskytem min 78 druhů až po 1597 druhů na čtverec (viz. Chobot, Vačkář 2009, Zpráva o stavu přírody a krajiny)

Stav druhů

- 886 druhů mechorostů (531 ohrož.)
- 1 500 druhů lišejníků
- 40 000 druhů hub - 4 000 makromycet
- Cévnaté rostliny 2 550 (1 148 ohrož.)
- bezobratlí - hmyz 24 000 druhů (4 342)
- bezobratlí - ostatní 8 000 druhů
- obratlovci 711 druhů (175)

Vývoj stavu druhů cévnatých rostlin podle červených seznamů 1979, 1995, 2000

- 1979 ohr.239, sil. ohr.240, krit. ohr. 267
- 1995 ohr.313, sil. ohr.357, krit. ohr. 427
- 2000 ohr.324, sil. ohr.352, krit. ohr. 476

Příklad obhospodařování

- Místo mokřadní louky na Podblanicku
Drahňovická mokřadla
- Návrat prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*)
- Posun seče, vynechání seče a seč 2krát ročně vytvářena mozaika
- V letech 2006-2010 se zvýšil počet jedinců prstnatce májového z 2 na 28

Odborné podklady v ochraně přírody

- Ústřední seznam ochrany přírody (USOP)
- Seznamy chráněných rostlinných a živočišných druhů (tzv. červené seznamy)
- Prováděcí vyhlášky k zákonům (vyhl. 395/92 Sb ve znění pozdějších změn)

Úmluvy a strategické dokumenty

- Bernská úmluva
- Ramsarská úmluva
- Washingtonská úmluva
- Úmluva o biologické rozmanitosti – CBD
(Convention on Biological Diversity)

Bernská úmluva

- Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť
Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats
- Cílem Úmluvy je ochrana živočichů a rostlin celoevropského významu, jejich stanovišť (biotopů), zejména ohrožených druhů, stěhovavých druhů a druhů, jejichž ochrana vyžaduje celoevropskou spolupráci.
- Úmluva byla sjednána ve švýcarském Bernu 19. září 1979 a v platnost vstoupila 1. června 1982. ČR je smluvní stranou Úmluvy od 1. 6. 1998. Jednou z 50 smluvních stran je také Evropské společenství

Bonnská úmluva

- Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů
Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (CMS)

Základním cílem úmluvy je zabezpečení ochrany stěhovavých druhů živočichů, a to nejen ptáků, ale i savců, ryb a bezobratlých v celém areálu jejich rozšíření, tj. na hnízdištích, tahových cestách i zimovištích. Stěhovavý druh znamená celou populaci nebo kteroukoli geograficky oddělenou část populace jakéhokoliv druhu nebo nižšího taxonu volně žijících živočichů, pro něž platí, že významná část jejich příslušníků cyklicky a předvídatelně překračuje jednu nebo více hranic jurisdikce státu.

Úmluva byla sjednána 23. června 1979 v německém Bonnu, kde se nachází i sekretariát Úmluvy, pod záštitou Programu Spojených národů pro životní prostředí ([UNEP](#)). V platnost vstoupila 1. listopadu 1983. Dosud k ní [přistoupilo](#) 116 států. ČR je smluvní stranou od roku 1994

Ramsarská úmluva

- Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva
Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat - The Ramsar Convention on Wetlands

Ramsarská úmluva je první celosvětová mezivládní úmluva na ochranu a moudré využívání přírodních zdrojů. Jedná se tak o jedinou úmluvu, chránící určitý typ biotopu. Mokřady se v této Úmluvě rozumí území s močály, slatinami, rašeliništi a vodami přirozenými nebo umělými, trvalými nebo dočasnými, stojatými i tekoucími, sladkými, brakickými nebo slanými, včetně území s mořskou vodou; jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje 6 metrů.

Úmluva byla podepsána 2. února 1971 v íránském městě Ramsar. Dosud k ní přistoupilo 163 států. ČR je smluvní stranou od roku 1990 (Sdělení MZV č. 396/1990 Sb.).

Washingtonská úmluva

- **Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin**
Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
- Úmluva upravuje pravidla pro mezinárodní obchod s ohroženými druhy fauny a flóry, který je jednou z hlavních příčin vymírání stále většího počtu volně žijících druhů. Úmluvu podepsalo 175 států včetně všech 27 členských států EU.
- ČR k úmluvě přistoupila v roce 1992 ještě jako ČSFR. V platnost vstoupila 1.1. 1993 a je zakotvena v zákoně č. 114/1992 Sb.

Úmluva o biologické rozmanitosti

- Jedná se o mezinárodní klíčový dokument v ochraně biologické rozmanitosti, jehož cílem je:
 - ochrana biologické rozmanitosti
 - udržitelné využívání jejích složek
 - spravedlivé a rovnocenné rozdělování přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů organismů.
- Od doby svého sjednání v roce 1992 na Světové konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v brazilském Rio de Janeiro
- přistoupilo k 31. 10. 2006 k Úmluvě o biologické rozmanitosti (dále jen Úmluva) 188 smluvních stran.

Děkuji za pozornost!